

Norsk holder "basically" på å dø ut

Elin Haugum
Emilie Jensen
Adele Felicia Ellingsen Grønningsæther

19.04.18

Innhold

Prolog.....	2
1.0. Beveggrunner til prosjektet	3
1.1 Problemstilling	4
2.0 Fakta om angliseringen av norsk språk.....	5
2.1. Tidligere forskning på feltet	6
3.0. Metodikk	7
3.1 Leseforståelsestest.....	7
3.2. Spørreundersøkelse	9
3.3. Feilkilder.....	9
3.4. Forskningsetikk.....	10
4.0. Resultat.....	11
4.1 Resultat fra spørreundersøkelse	11
4.2 Sammenheng mellom språkkunnskaper og holdning til norsk skriftspråk.....	15
4.3 Sammenheng mellom språkkunnskaper og medievaner	16
4.4 Andre sammenhenger.....	19
5.0. Diskusjon.....	19
5.1. Sammenheng mellom språkkunnskaper og holdning til det norske skriftspråket.....	19
5.2. Forbindelser mellom språkkunnskaper og hyppig bruk av engelske medier.....	20
5.3. Observert forskjell mellom respondentene	21
5.4. Ungdom og nynorsk	22
6.0. Oppsummering	22
Epilog.....	23
Bibliografi	24
Vedlegg	25
Vedlegg 1	25
Vedlegg 2	27
Vedlegg 3	29
Vedlegg 4	31
Vedlegg 5	33
Vedlegg 6	35
Vedlegg 7	37
Vedlegg 8	39
Vedlegg 9	42

Prolog

"Holbergprosjektet handler om at dere skal forske på noe i samfunnet som opptar dere," sa læreren.

Vi satt i stillhet i et minutt og prøvde å komme på noe.

"To be honest så er jeg så sliten at jeg ikke klarer å tenke," sa Emilie.

"Same," sukket Adele.

Stillheten fortsatte i et minutt til før Elin spurte: "Er det ikke rart at vi blander inn engelske ord, som vi egentlig kunne ha sagt på norsk når vi snakker?"

"True. Vi er så vant til å lese og høre engelsk," svarte Adele.

"Norsk kommer basically til å dø ut," lo Elin.

"Kanskje vi skal skrive om akkurat det?" utbrøt Emilie.

1.0. Beveggrunner til prosjektet

Et slikt type internasjonalt språk, som du leste i prologen, er du nok vant til å høre blant dagens ungdom. Kanskje tenker du ikke over at også du bruker en del engelske begreper når du snakker og skriver? Eller muligens tenkte du ikke engang over at det ble brukt engelske ord i dialogen før det eksplisitt ble påpekt.

Gjennom tidene har folk alltid vært skeptiske til språkforandring. Da stortinget i 1885 vedtok at «*det norske Folkesprog som Skole- og officielt Sprog sidestilles med vort almindelige Skrift- og Bogsprog*» (jamstillingsvedtaket), ble dette møtt med sterke reaksjoner (Tørdal, Engan, & Solbakken, 2017). De fleste i Norge ønsket på denne tiden at vi bare skulle ha ett offisielt skriftspråk, noe som senere førte til ideen om samnorsk – en sammenslåing av det de da kalte riksmål (bokmål) og landsmål (nynorsk). På 1930-tallet ble ideen realisert gjennom en rekke språkreformer. Dette som skulle bli en løsning på uenighetene skapte bare flere, og protesten var stor spesielt blant riksmålsforkjemperne. Årene etter samnorskdebatten har også vært preget av debatter rundt språket vårt. Noe vi la merke til etter å ha lest utallige nyhetsartikler på søken etter meninger rundt tema, var at det i de siste årene virker som om det kan ha dabbet av med diskusjoner, i hvert fall innenfor populær kulturen. Kan dette komme av endringer i det norske folks engasjement for eget språk?

Det finnes om lag 6000 forskjellige språk i verden i dag, men det estimeres at om lag 50% av disse kan komme til å bli erstattet av et mer dominant språk (slik som engelsk) før slutten av dette århundret (UNESCO, 2003). Burde vi være bekymret? Det er i alle fall islenderne. Derfor har Island en sterk språkpolitikk for å forhindre anglifiseringen av islandsk (Språkrådet, u.d.). Er dette noe Norge også burde gjøre for å verne om norsk?

1.1 Problemstilling

Som elever i 1. klasse på videregående skole er vi opptatt av ungdommers holdninger til at norske ord ofte erstattes med engelske ord. Vi lurer på om dersom ungdom møter engelsk i store deler av hverdagen sin i medier som TV-serier, film, internett og sosiale medier, kan det føre til at engelskkunnskapene deres etter hvert blir bedre enn norskkunnskapene? Dette er i så fall bekymringsverdig og dermed en samfunnsutfordring vi vil se nærmere på. Vi har derfor valgt å undersøke i Holbergprosjektet to spørsmål:

- 1. Hvilken sammenheng er det mulig å identifisere mellom norske ungdommers norskspråkkunnskaper og holdninger til det norske skriftspråket?*
- 2. Hvilken forbindelse kan man finne mellom hyppig bruk av engelske medier og bedre engelskkunnskaper enn norskkunnskaper i skolen?*

2.0 Fakta om angliseringen av norsk språk

“A language is in danger when its speakers cease to use it, use it in an increasingly reduced number of communicative domains, and cease to pass it on from one generation to the next. That is, there are no new speakers, adults or children. Without adequate documentation, a language that is extinct can never be revived” (UNESCO, 2003).

Det er mange språk som «angliseres» i dag. At et språk angliseres vil si at det begynner å ta opp engelske ord og uttrykk og begynner å benytte dem, ofte i stedet for tilsvarende ord som språket allerede innehar. Mange mener at norsk er et av disse språkene. I 2007, under regjeringen Stoltenberg II, ble stortingsmeldingen ved tittelen «Mål og mening- Ein heilskapleg norsk språkpolitikk» sendt ut¹. Den erklærte at norsk språk var under press. Formålet med meldingen var å motvirke det såkalte domenetapet hos norsk språk samt domeneovertaket av engelsk språk. Det mest åpenbare eksempelet på den engelske domeneovertakelsen i Norge er innenfor musikk- og mediebransjen. Mesteparten av sangene på topplistene, filmene som spilles på kino og seriene på TV er på engelsk. Mange av de største norske artistene velger å lage sanger med engelsk tekst. Stortingsmeldingen konstaterte at det i mange land i lang tid hadde foregått en utvikling der engelsk hadde tatt over for kommunikasjon i mange situasjoner som ikke faktisk krevde det, og at i vårt eget hjemland hadde norsk begynt å miste noe av sin posisjon. Meldingen var et varsel om den nye og mer strategiske språkpolitikken som skulle igangsettes. Dette er i dag litt over ti år siden, men mange språkforskere mener at vi fortsatt følger det samme sporet og at angliseringen av det norske skriftspråket ikke ser ut til å avta.

Mange mener at vi allerede kan se angliseringen av det norske skriftspråket ikke bare i medier men også på mange andre arenaer i samfunnet. Særlig gjør dette seg gjeldende innenfor næringsliv, reklame, høyere utdanning og forskning. Norges største bedrift, Statoil, sendte i 2011 ut en pressemelding der de krevde at all kommunikasjon mellom dem og samarbeidspartnere skulle foregå utelukkende på engelsk, noe som skapte store overskrifter i pressen. Nylig ble også en rekke universiteter møtt med kritikk fra språkrådet som etter noen undersøkelser fant ut at en del studier nesten hadde hele pensum utelukkende på engelsk.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-35-2007-2008-/id519923/sec1>

I et intervju med Aftenposten nevnte professor ved NTNU, Annjo K. Greenall, en rekke språklige fenomener hun mener begynner å bli en del av den vanlige hverdagstalen, spesielt blant unge. Hun bruker i intervjuet begrepet «kodeveksling», et begrep hun anvender for å analysere de nyeste språkpåvirkningene fra engelsk, nemlig de såkalte «låneoversettelsene». Låneoversettelser er når man tar engelske idiomer eller uttrykk og oversetter dem direkte til norsk uten å ta høyde for om oversettelsen bærer samme betydning. Tar man det engelske uttrykket «to pull someone`s leg» som betyr at man tuller med noen, og oversetter det til "å dra noen i beinet" så gir det ikke noe mening til en norsktalende person med mindre de har kjennskap til uttrykket på originalspråket.

2.1. Tidligere forskning på feltet

I 2016 gjennomførte Lisbeth M. Brevik, professor ved universitetet i Oslo, en omfattende forskningsstudie der man testet leseferdigheter og tekstforståelse blant 10.000 VG1 elever over hele landet (Brevik, 2016). Resultatene viste at om lag 5% (460 av 10.000) av respondentene, som alle hadde norsk som førstespråk, scoret svært dårlig på norsktesten, mens de derimot fikk svært gode resultater på engelsktesten. Forskeren Brevik fant disse resultatene oppsiktsvekkende. For å prøve å finne ut hva som var årsaken til resultatene, intervjuet hun fem av de testede elevene. Hun fant ut at elevene i stor grad brukte engelsk som sitt fritids- og hverdagsspråk. Elevene fortalte at de i gjennomsnitt brukte mer enn tre timer om dagen på enten: 1. online dataspill, hvor de snakket engelsk med andre spillere, 2. internett, hvor de var del i ulike chatterom der de snakket engelsk eller 3. TV-serier, filmer, nyhetsplattformer eller lytting av populærmusikk – altså ulike engelskspråklige underholdningsformer. Denne studien er svært aktuell i forhold til undersøkelsen vi gjør i Holbergprosjektet.

3.0. Metodikk

Vi har i dette prosjektet brukt kvantitativ metode for å fremskaffe data. Vi har valgt å undersøke ungdommer i norsk skole i alderen 16-19 på videregående skole, da dette utvalget gir oss mulighet til å se på ungdomsspråkkulturen vi er en del av og er nysgjerrige på å lære mer om.

Kvalitativ metode gir en muligheten til å gå i dybden på noen få informanter, mens en gjennom kvantitativ metode kan fokusere på mer på mengde og bredde i produksjon av et datamateriale. Vi er i vårt prosjekt opptatt av å prøve analysere et større datagrunnlag for å forstå mer om språkholdninger og språkforståelse og valgte derfor å ikke intervju ungdom, men heller å lage en spørreundersøkelse for å få flere respondenter. Vi var ute etter bestemte variabler knyttet til norsk- og engelskkunnskaper og trengte da en forskningsmetode som kunne gi oss data i form av tallverdier som vi så kunne bearbeide til tabeller og grafer (Befring, 2015). Vi brukte en spørreundersøkelse og en leseforståelsestest som to ulike kvantitative undersøkelser i løpet av forskningsperioden som strakk seg over tre måneder. Spørreundersøkelsen og leseforståelsestestene ble brukt på Heggen Videregående Skole i Harstad på 163² elever i alderen 16-19.

3.1 Leseforståelsestest

Leseforståelsestesten brukte vi for å forstå noe mer av hvor gode norsk- og engelskkunnskaper elevene vi testet hadde. Leseforståelsestesten brukte vi for å prøve å forstå noe mer av hvor gode norsk- og engelskkunnskaper elevene vi testet hadde. Vi kontaktet både Språkrådet og Lesesenteret i Stavanger for å få tilgang til en godkjent og etablert lesetest, men ingen av dem hadde tester de anbefalte oss å anvende på denne aldersgruppen. Lesesenteret i Stavanger viste også til at man skal være kritisk til å stole blindt på en såkalt etablert lesetest og viser til nyere utdanningsforskning av Anne Arnesen et. Al, 2018. De skriver på sine nettsider at: «Når det gjeld den testen som blir mest brukt - Carlsten - viser Arnesen et al. at den står heilt utan dokumentasjon på psykometrisk kvalitet. Resultat frå denne prøven er blitt forkynt med autoritet i utallige foreldresamtaler».³ Dette var informasjon som overrasket oss da vi alle har gjennomgått denne testen gjennom vårt grunnskoleløp. Vi kunne lese videre i forskningsartikkelen «Assessing Children's Social Functioning and Reading Proficiency: A

² Vi startet med 230 elever, men endte opp med 163 elever. Se feilkilder for mer informasjon.

³ <http://lesesenteret.uis.no/om-lesesenteret/aktuelt/er-leseprovene-gode-nok-article123904-12719.html>

Systematic Review of the Quality of Educational Assessment Instruments Used in Norwegian Elementary Schools” at: «The findings demonstrate a need for a more thorough examination of the psychometric properties of assessment instruments to be used in school” (Arnesen et Al., 2018, s.1).

Dermed måtte vi selv lage en test som kunne bidra til å øke vår forståelse, både for forskningsverktøyet og for ungdommens språkkompetanse. Testen går ut på at elevene først får lese en tekst og deretter svarer på spørsmål knyttet til tekstens innhold. Vi tok to noveller fra www.ung.no, som vi forsikret oss var på samme vanskelighetsgrad og lengde, og oversatte dem så til engelsk. Vi oversatte tekstene fordi vi måtte teste elevene på begge språk. For å hindre at tekstene i seg selv ble en feilkilde, ga vi halvparten av ungdommene tekst 1 på norsk (vedlegg 1) og tekst 2 på engelsk (vedlegg 2). Til andre halvpart av ungdommen ga vi tekst 2 på norsk (vedlegg 3) og tekst 1 på engelsk (vedlegg 4).

Vi brukte 24 minutter på å teste en klasse og til sammen åtte klasser deltok i studien. Det ble avsatt maks syv minutter til lesing og maks fem minutter til å besvare oppgavene knyttet til teksten. Elevenes oppgave var å lese tekstene så raskt de kunne, men slik at de samtidig forstod teksten og dermed fikk med hovedmomentene.⁴ Deretter fikk elevene utdelt spørsmål knyttet til teksten. Spørsmålene var en blanding av detaljorienterte faktaspørsmål og mer reflekterende forståelsesorienterte spørsmål. Det var ett sett med spørsmål til hver tekst (vedlegg 5, 6, 7 og 8). Elevene fikk opplyst kronologien i undersøkelsen før de startet med testen. Dette skulle hindre at de leste så raskt at de ikke forstod og/eller ikke fikk med seg teksten.

Vi utførte testen ved at elevene først leste den norske teksten, mens klasselæreren deres skrev ned hvor lang tid hver av dem brukte. Etter syv minutter fikk vi samtlige til å slutte å lese, legge bort teksten og svare på spørsmålene. Etter fem minutter ble prosessen gjentatt med den engelske teksten og tilhørende spørsmål. Testene ble ikke utdelt anonyme, men vi valgte å omgjøre alle navn til kandidatnummer etter at vi hadde bearbeidet resultatene. Begge testene ble gjennomført digitalt i Google Docs og Google Forms, fordi disse både har et enkelt brukergrensesnitt og er miljøvennlige alternativ til papir. Dessuten er den digitale løsningen tidsbesparende for forskergruppen under bearbeidelsen og presentasjon av data.

⁴ Vi valgte å gi elevene maks syv minutter til å lese teksten etter å ha prøvd oss frem på selv å lese teksten flere ganger i forskergruppen.

3.2. Spørreundersøkelse

Etter at respondentene tok leseforståelsestesten ga vi dem en spørreundersøkelse på papir. Den bestod av syv spørsmål om deres holdninger til det norske og det engelske språket, og spørsmål om deres medievaner (vedlegg 9).

3.3. Feilkilder

Vi har erfart at datainnsamling kan innebære mange feilkilder, og at samfunnet vårt ikke kun bygger utvikling av ny kunnskap på vitenskapelige kilder. Det har vært lærerikt å få innsikt i hvordan norske elever testes og selv lage tester, anvende dem og analysere dem.

Vi hadde i utgangspunktet planlagt å teste 230 elever. Men vi fikk færre svar grunnet lærere som avlyste eller ikke hadde tid til å delta i undersøkelsen. Vi erfarte elever som ikke møtte opp eller lot være å ta testen, og elever som ikke utførte testen riktig. Noen av respondentene skrev heller ikke navn selv om de ble bedt om det. Dette gjorde at vi måtte fjerne noen av elevenes resultater. I tillegg valgte noen flere enn ett alternativ da de svarte på undersøkelsen (vedlegg 9) og vi kunne da ikke bruke svarene. En grunn til at noen valgte flere enn ett alternativ på spørsmål 7 kan være at spørsmålene var for uklare. Vi spurte om: «Liker du at lesestoffet ditt (eks: bøker, aviser, nettaviser osv.) er på engelsk, norsk eller et annet språk?», men forventet kun ett svar. Spørsmål 8 var bedre utformet med uttrykksmåten: «foretrekker du», i stedet. Vi ser i etterkant ser vi at dette skulle vi gjort på spørsmål 7 også. Noen elever valgte også å svare to og to sammen. Disse svarene måtte vi ta bort fordi testen skulle måle elevenes individuelle språkkunnskaper. Vi måtte fjerne svarene til elevene som brukte lengre tid enn det vi hadde satt, fordi det gjør det umulig for oss å regne ut lesehastigheten deres. Vi måtte også ta hensyn til elever som ikke har tilstrekkelig norsk- eller engelskkompetanse til å lese tekstene og svare på spørsmålene.

En annen feilkilde ligger i tekstene respondentene skulle lese. Tekstene er noveller hentet fra ung.no, og er skrevet av elever. Vi så gjennom tekstene for være sikker på at vi valgte noen med godt språk. I tillegg brukte vi både den engelske og den norske versjonen av hver tekst i testene for å hindre at nivåforskjell skulle bli en feilkilde. Men det viste seg å være vanskelig å oversette en tekst fra et språk til et annet og få den til å bli helt lik, grunnet forskjellig setningsstruktur og ord og uttrykk som ikke kan direkte oversettes. Da vi støtte på slike setninger og ord endret vi på setningsstrukturen og prøvde å finne alternative ord eller uttrykk som betyr noe liknende.

3.4. Forskningsetikk

I forskning er det viktig å ha fokus på etikk, på forskningsdeltakeres rett til god informasjon og reelt samtykke. Forskere har et ansvar for å informere forskningsdeltakerne tilstrekkelig om forskningsfeltet, forskningens formål, hvordan informasjonen skal brukes, konsekvensene av å delta i forskningen og hvem som har tilgang til informasjonen. Dette skal forklares på en nøytral måte for å unngå unødvendig press (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016). Vi forklarte til klassene at vi gjorde forskning i forbindelse med 'Holbergprisen i skolen', hva testene gikk ut på, hva vi skulle gjøre med resultatene, at de ikke var anonyme før vi bearbeidet resultatene og formålet med forskningen. Vi unngikk å fortelle mer enn det absolutt nødvendige for å sikre at elevene ikke ble påvirket enten positivt eller negativt av det vi sa. Det var viktig å få data som samsvarte med deres normale prestasjonsevne.

Undersøkelsene deltagerne er med på skal ikke krenke dem, men respektere deres privat- og familieliv og beskytte mot skade og belastning (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016). Vi mener at vi har fulgt disse retningslinjene i våre undersøkelser. Undersøkelsene våre inneholder ikke spørsmål som er støtende eller står i fare for å sette forskningsdeltageren i en belastende situasjon.

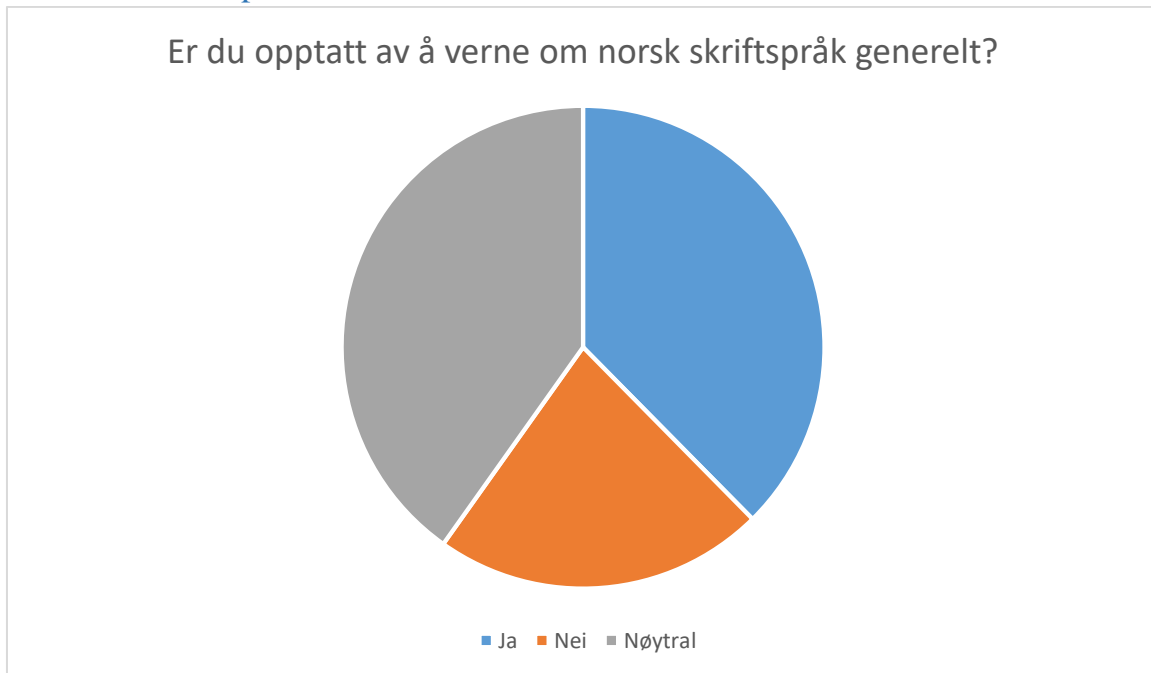
Noen kan likevel føle stress knyttet til prestasjonsangst når det kommer til tester. Men i og med at dette ikke var en test de fikk vurdering eller karakter på, og at den var frivillig så har vi vurdert at ikke det var et etisk problem i forskningen.

Det er vesentlig å ta hensyn til forskningsdeltagerens forskningsdeltakerens integritet og autonomi. All forskning skal skje i samsvar med grunnleggende personvern hensyn (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016). Vi sendte derfor en e-post til lærerne om vi kunne ta testene i deres klasse. Noen svarte med at de først måtte spørre om elevene ville. To klasser takket nei. Det var også noen enkeltelever i andre klasser som ikke ønsket å ta testen. Dette tok vi hensyn til.

Fram til resultatene var bearbeidet var ikke elevene anonyme, men vi behandlet data med største omhu. Det var nødvendig for å kunne koble sammen elevens spørreskjema og lesetest. I denne rapporten er alle klassene og elevene anonymisert og referert til ved bruk av tallkoder, slik at det ikke skal være mulig å identifisere elevene og deres resultater.

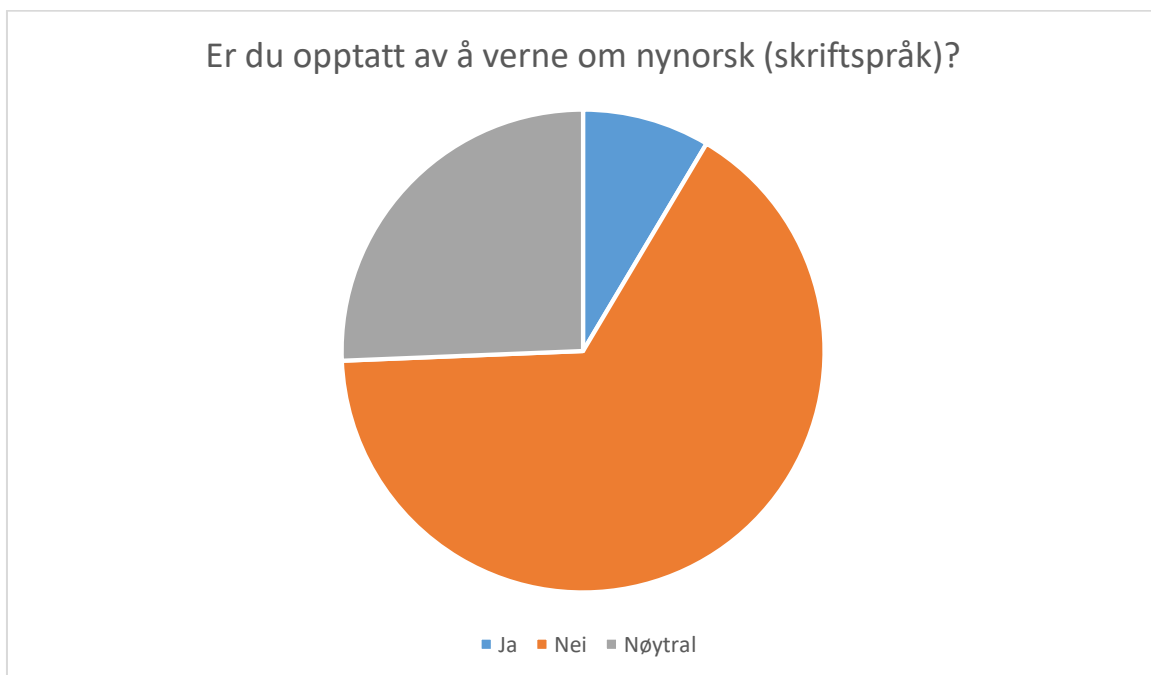
4.0. Resultat

4.1 Resultat fra spørreundersøkelse

Figur 1. (N = 117)

Figur 1 viser elevenes svar på vårt første spørsmål som handler om de er opptatte av å verne om norsk skriftspråk. Vi ser at 37,6% svarte ja, 22,2% svarte nei og 40,2% svarte nøytral.

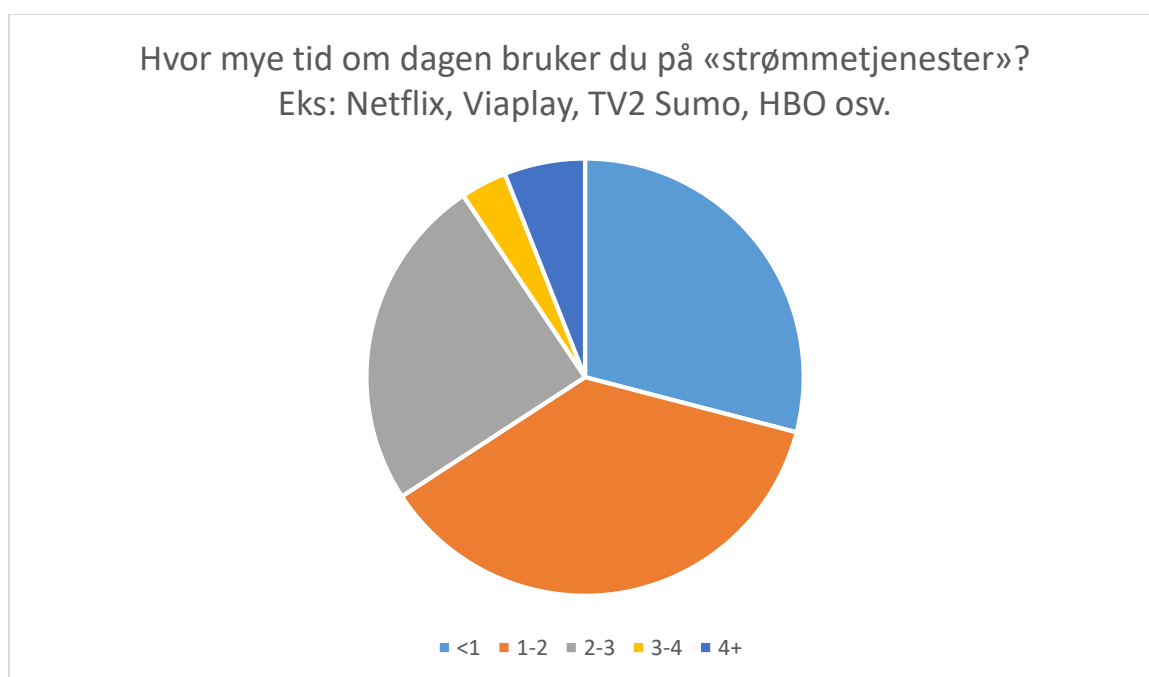
Figur 2 (N = 117)

Figur 2 viser elevenes svar på spørsmål to. Vi spurte elevene om de er opptatte av å verne om nynorsk. I diagrammet kan vi se at 8,5% svarte ja, 65,8% svarte nei og 25,6% svarte nøytral.

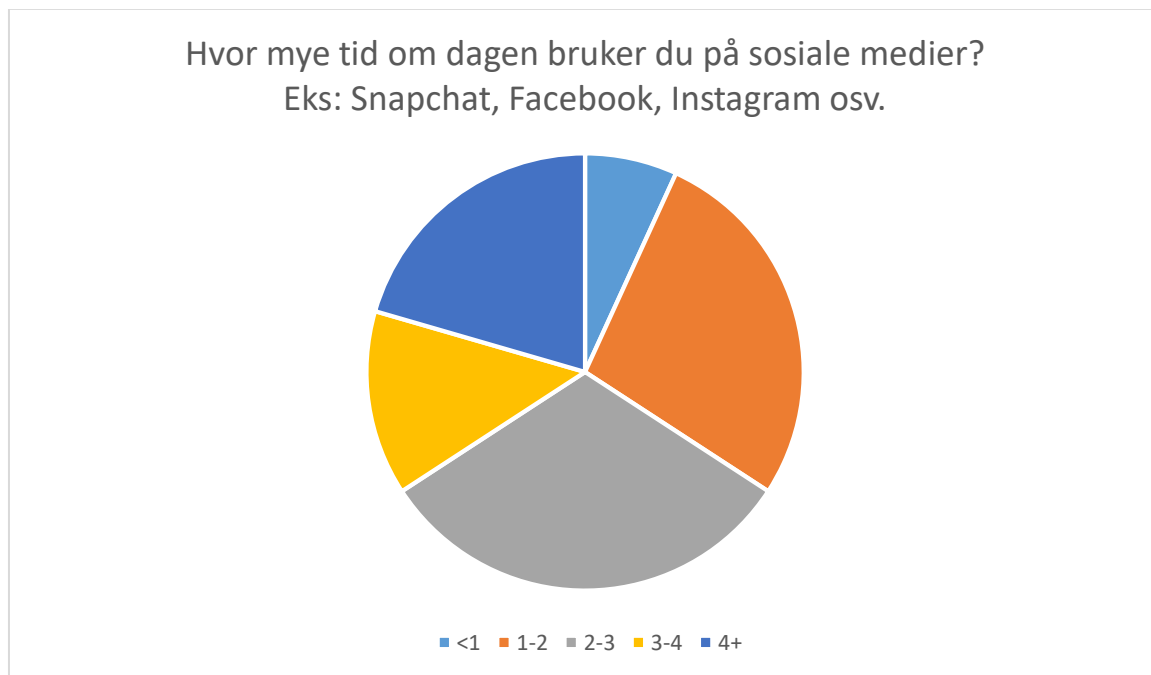
Figur 3 (N = 117)

Figur 3 viser elevenes holdninger til engelsk som framtidig skriftspråk. Diagrammet viser oss at 15,4% mener dette er bra, 51,3% mener dette er dårlig og 33,3% er nøytrale til dette.

Figur 4 (N = 117)

Figur 4 viser hvor mye tid respondentene har svart at de bruker på diverse strømmetjenester hver dag. Vi ser at 29,1% bruker mindre enn én time, 36,8% bruker 1-2 timer, 24,8% bruker 2-3 timer, 3,4% bruker 3-4 timer og 6,0% bruker over fire timer.

Figur 5 (N = 117)

Figur 5 viser hvor mye tid respondentene har svart at de bruker på sosiale medier daglig. I diagrammet kan vi se at 6,8% bruker mindre enn én time, 27,4% bruker 1-2 timer, 31,6% bruker 2-3 timer, 13,7% bruker 3-4 timer og 20,5% bruker mer enn fire timer.

Figur 6 (N = 117)

Figur 6 viser hvilket språk elevene foretrekker å lese på. 61,5% svarte norsk, 35,6% svarte engelsk og 2,9% svarte annet språk. 11,1% av respondentene valgte å ikke svare på dette spørsmålet.

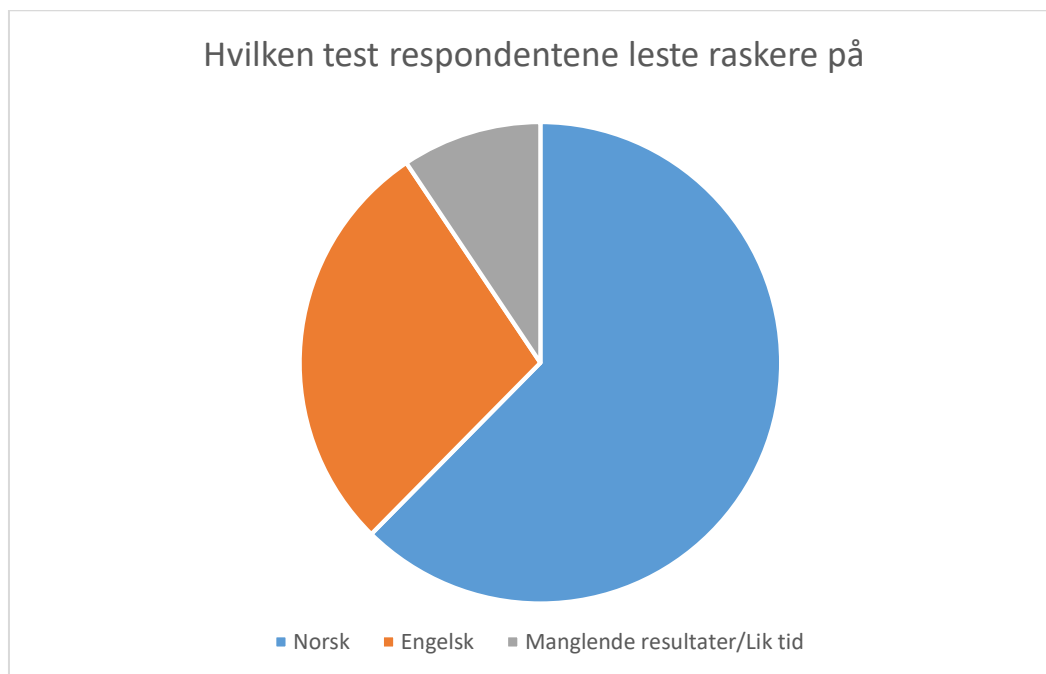

Figur 7 (N = 113)

Figur 7 viser hvilket språk respondentene foretrekker å se filmer og tv-serier på. 5,3% svarte norsk, 92,9% svarte engelsk og 1,8% svarte annet språk. 3,4% av elevene valgte å ikke svare på dette spørsmålet.

4.2 Sammenheng mellom språkkunnskaper og holdning til norsk skriftspråk

I denne delen skal vi se på sammenhengen mellom hvilken test elevene leste raskere på og hva de svarte på våre spørsmål om norsk skriftspråk. Vi starter med fordelingen av respondentene ut fra til hvilken test de leste raskest på.

Figur 8 (N = 117)

Figur 8 viser at 62,4% leste raskere på den norske testen enn den engelske. Av disse hadde 79,5% av disse elevene hadde god leseforståelse.⁵ Derimot leste 28,2% raskere på den engelske testen. I denne gruppen hadde 66,7% god leseforståelse. Noen av elevene manglet resultater fra en av testene eller leste like raskt på begge testene. Denne gruppen utgjør 9,1% av elevene.

⁵ Kravet for at en respondent hadde god leseforståelse var minimum 6 av 8 riktige på spørsmålene til teksten de leste

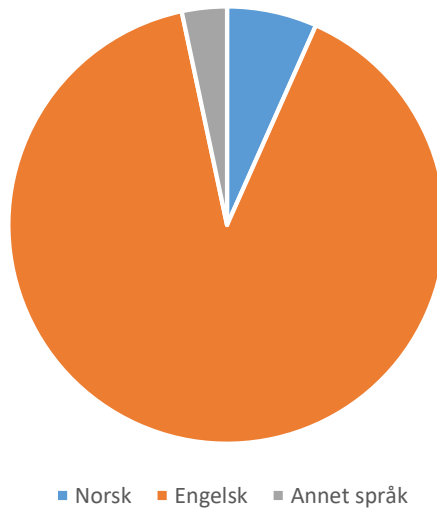
Figur 9 (N = 58)

Figur 9 viser hvilken test respondenter, som hadde god leseforståelse, leste raskest på. Deretter sjekket vi hvilke meninger respondentene hadde om det norske skriftspråk ut fra hvilken test de leste raskest på. 71,2% av respondentene, som leste raskest på den norske testen, ville verne om det norske skriftspråket, og/eller ville ikke ha engelsk som skriftspråk. Av disse elevene hadde 46,6% god leseforståelse. 39,4% av respondentene, som leste raskest på den engelske testen, ville ikke verne om det norske skriftspråket, og/eller ville ha engelsk som skriftspråk. 76,9% av denne gruppen hadde god leseforståelse. Noen av respondentene hadde ingen sterke meninger om verning av det norske språk eller engelsk som framtidig skriftspråk. 16,4% av de som leste raskere på den norske testen forbeholdt seg nøytrale til begge spørsmålene, mens 24,2% av de som leste raskest på den engelske testen svarte nøytralt. Til sammen svarte 17,7% av alle respondentene at de var nøytrale til disse spørsmålene.

4.3 Sammenheng mellom språkkunnskaper og medievaner

Vi starter med å kommentere resultatene til respondentene som leste raskere på den engelske testen enn den norske testen. Deretter kommenterer vi resultatene til respondentene som leste raskere på den norske testen enn den engelske testen.

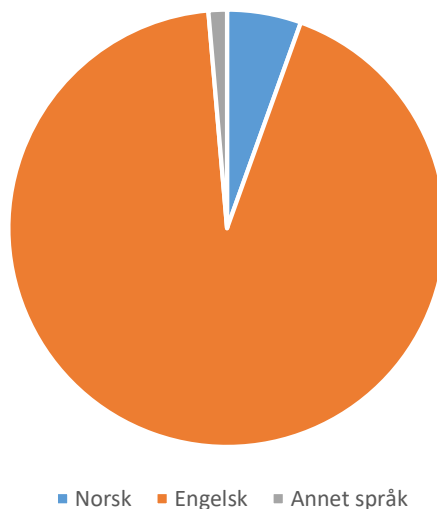
Foretrukket språk på film og tv-serier blant de som leste raskest på den engelske testen

Figur 10 (N = 30)

Figur 10 viser foretrukket språk på film og tv-serier blant elever som leste raskest på den engelske testen. 6,1% svarte norsk, og av disse hadde ingen god leseforståelse. 81,8% svarte engelsk, og av disse hadde 70,4% god leseforståelse. 3,0% svarte annet språk, og av disse hadde ingen god leseforståelse.

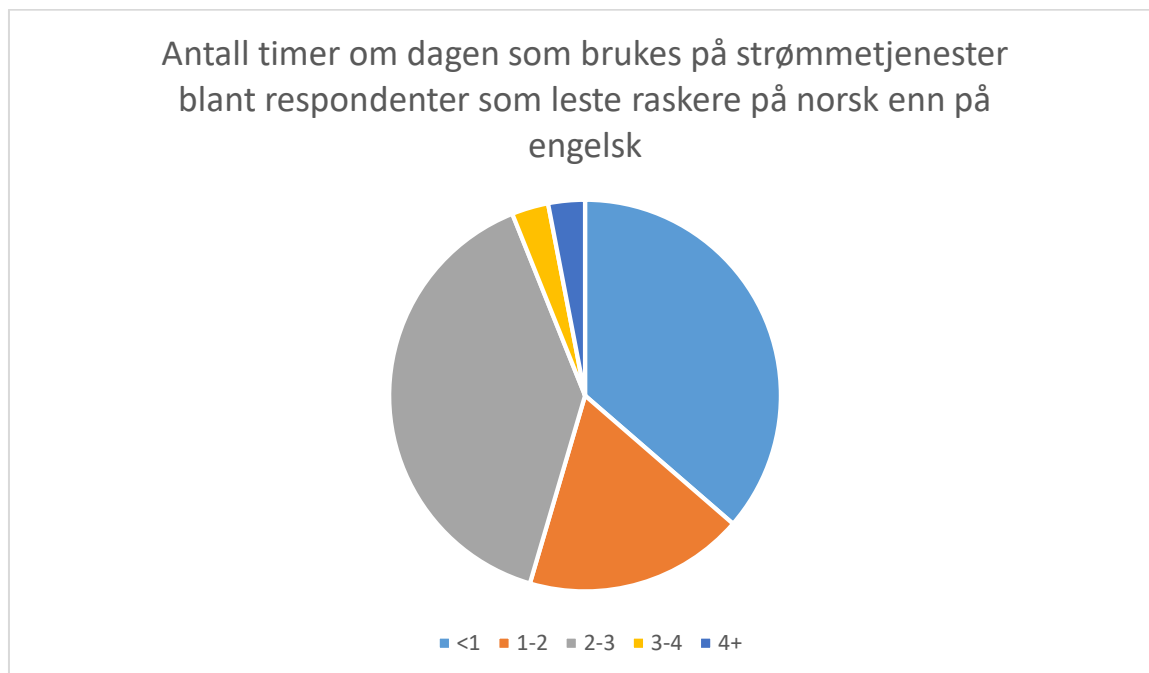
Foretrukket språk på film og tv-serier blant de som leste raskest på den norske testen

Figur 11 (N = 73)

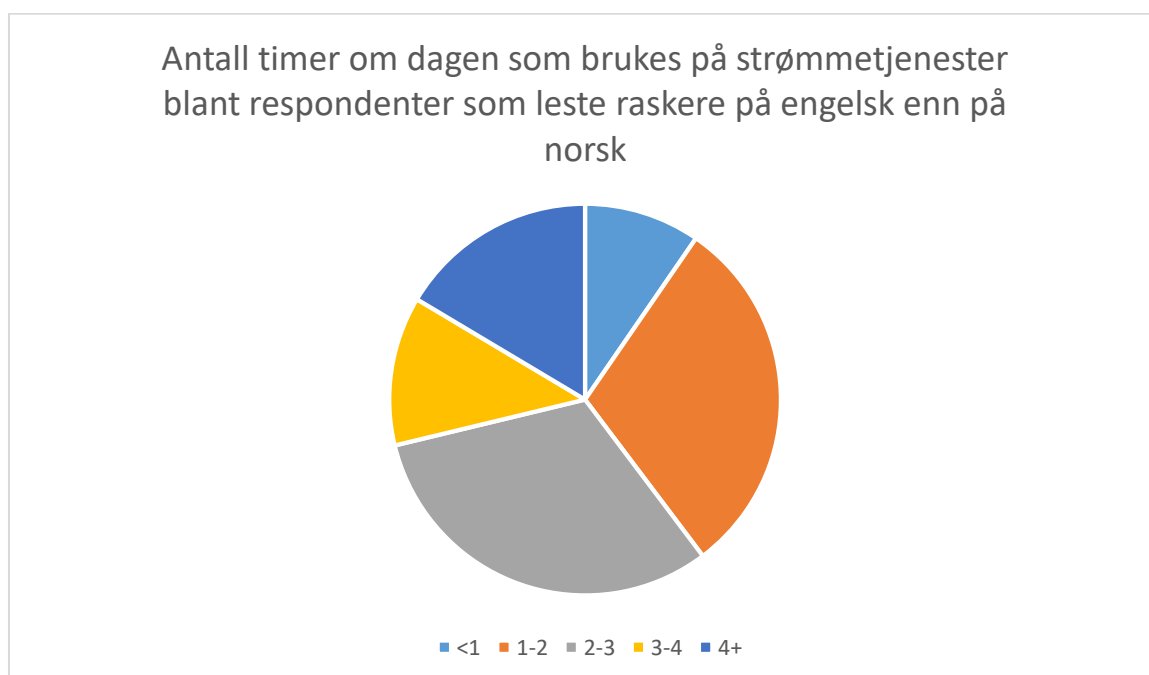
Figur 11 viser hvilket språk elever som leste raskest på den norske testen foretrekker. 5,5% svarte norsk, og av disse hadde 25,0% god leseforståelse. 93,1% svarte engelsk, og av disse

hadde 50,0% god leseforståelse. 1,4% svarte annet språk, og av disse hadde 100,0% god leseforståelse.

Figur 12 (N = 33)

Figur 12 viser tid brukt daglig på strømmetjenester blant de som leste raskest på norsk. 26,0% bruker mindre enn én time, 43,8% bruker 1-2 timer, 19,1% bruker 2-3 timer, 2,7% bruker 3-4 timer og 8,2% bruker mer enn fire timer.

Figur 13 (N = 73)

Figur 13 viser hvor mye tid de som leste raskest på norsk bruker daglig på strømmetjenester. 26,0% svarte mindre enn én time, 43,8% svarte 1-2 timer, 19,1% svarte 2-3 timer, 2,7% svarte 3-4 timer og 8,2% svarte mer enn fire timer.

4.4 Andre sammenhenger

I denne delen ser vi på andre sammenhenger mellom hvilken test elevene leste raskere på og andre faktorer som studieretning og kjønn til respondentene.

I denne studien brukte vi elever fra studieretningene «studiespesialiserende» og «musikk, dans og drama». 79,5% av elevene gikk «studiespesialiserende», mens de resterende 20,5% gikk «musikk, dans og drama». Blant elevene på «studiespesialiserende» var det 30,1% som leste raskere på den engelske testen, mens dette tallet lå på 20,8% blant elevene på «musikk, dans og drama». Deretter så vi på respondentenes kjønn. Jenter var 52,1%, mens de resterende 47,9% var av gutter. Tallene for hvor mange prosent som leste raskere på den engelske testen varierte mellom kjønnene, med 16,7% blant jentene og 32,1% blant guttene.

5.0. Diskusjon

Totalt fikk vi 117 svar fra de kvantitative undersøkelsene. Svarene har vi analysert for å besvare forskningsspørsmålene våre. Dette har vi gjort ved å se på sammenhenger mellom lesetesten og spørreundersøkelsen.

5.1. Sammenheng mellom språkkunnskaper og holdning til det norske skriftspråket

Det første forskningsspørsmålet vårt omfatter *identifikasjon av sammenhenger mellom språkkunnskaper og holdninger til det norske skriftspråket*. 71,2% av alle respondentene, som leste raskere på den norske lesetesten enn den engelske lesetesten, mente at det var viktig å verne om bokmål som skriftspråk, og/eller var skeptiske til at engelsk kan bli Norges skriftspråk i fremtiden. 39,4% av alle respondentene, som leste raskere på den engelske lesetesten enn den norske lesetesten, mente enten at det var uviktig å verne om bokmål som skriftspråk, og/eller var positive til at engelsk kan bli Norges skriftspråk i fremtiden. Til sammen utgjør disse gruppene 55,6%, altså over halvparten av alle respondenter. 16,4% av de som leste raskere på den norske testen og 24,2% av de som leste raskere på den engelske testen, nøytrale til begge disse spørsmålene. Dette kan tyde på at vi ikke har funnet en tilfældighet. *Resultatene våre kan*

tyde på at holdning til skriftspråket i Norge kan spille en rolle i hvor gode norskkunnskaper man har. Med dette mener vi at dersom man er flinkere i norsk blir det viktigere å verne om det norske skriftspråket.

5.2. Forbindelser mellom språkkunnskaper og hyppig bruk av engelske medier

Vårt andre forskningsspørsmål handler om *identifikasjon av forbindelser mellom språkkunnskaper og hyppig bruk av engelske medier*. De første dataene vi ser på er foretrukket språk på film og tv-serier. Resultatene viser nærmest ingen forskjell mellom respondenter som leste raskest på den engelske testen og elever som leste raskest på den norske. Begge gruppene hadde overveldende flertall av respondenter som foretrakk engelsk. 93,1% blant de som leste raskere på den norske testen og 90,0% hos de som leste raskere på den norske testen, mente dette. Derfor mener vi at ikke foretrukket språk på filmer og tv-serier er en pekepinn på forbindelser mellom språkkunnskaper og bruk av medier.

Vårt andre medierelaterte spørsmål, handlet om antall timer som brukes på strømmetjenester i løpet av en dag. Disse tallene varierte mye mer basert på hvilken test man presterte best i. Blant respondentene som leste raskest på engelsk svarte flesteparten av elevene (39,4%) at de bruker 2-3 timer på disse tjenestene daglig, mens det mest populære alternativet blant de som leste raskest på den norske testen (43,8%) var 1-2 timer daglig. Blant våre tre alternativer med høyest antall timer, hadde de som leste engelsk raskere til sammen 45,4%, mens de som leste norsk raskere hadde til sammen 30,2%. Ser vi på vårt forrige spørsmål, som omhandler hvilket språk respondentene foretrekker filmer og tv-serier på, finner vi at det er overveldende flertall av de som velger engelsk. *Siden foretrukket språk for filmer og tv-serier er engelsk, tyder dette på at det er en sammenheng mellom gode engelskkunnskaper og tid brukt på strømmetjenester.*

I det siste spørsmålet vårt angående medier, spurte vi respondentene om antall timer brukt på sosiale medier i løpet av en dag. Her var det ikke like mye variasjon. Hos de som leste engelsk raskere enn norsk utgjorde våre to laveste alternativer (mindre enn én time og 1-2 timer) 33,3%, og hos de som leste raskere på den norske teksten lå tallet relativt nært, med 39,7%. Våre to neste alternativer (2-3 timer og 3-4 timer) viste heller ikke store forskjeller mellom de to gruppene. 45,5% av de som leste raskere på engelsk og 43,8% av de som leste raskere på norsk svarte at de bruker 2-3 timer eller 3-4 timer om dagen på sosiale medier. Blant de som leste raskere på den engelske testen svarte 21,2% mer enn fire timer, og blant de som leste

raskere på den norske testen svarte 16,4% det samme. Forskjellene mellom de som leste raskere på den norske og de som leste raskere på den engelske er ifølge dataene ikke store, men de som leste raskere på den engelske testen enn den norske fremdeles har en større andel respondenter som bruker mye tid på sosiale medier enn de som leste raskere på den norske testen. *Disse tallene tyder på at de som har bedre engelskkunnskaper bruker sosiale medier hyppigere enn de som har bedre norskkunnskaper.*

5.3. Observert forskjell mellom respondentene

I løpet av gjennomgangen av resultatene fant vi sammenhenger som vi i utgangspunktet ikke lette etter, men som likevel er interessante å trekke frem. 16,7% av jenter leste raskere på den engelske lesetesten enn den norske, mens tallet var det doble for gutter med 32,1%. Dette kan vi se i lys av Lisbeth M. Breiviks forskningsstudie på leseferdigheter og tekstforståelse fra 2016, som vi nevnte innledningsvis i denne rapporten. I Breiviks studie scoret 5% av respondentene, som var gutter, svært bra på den engelske testen, men svært dårlig på den norske testen. Guttene sa at de brukte mer enn 3 timer om dagen på enten online dataspill, chatrom på internett eller TV-serier, filmer, nyhetsplattformer eller lytting på popmusikk. Altså peker våre resultater i samme retning som Breiviks resultater. I 2016 brukte menn mer tid på å spille spill og se filmer eller TV-serier på nett (Medienorge, 2016) enn kvinner. Samme rapport fra 2015 har med flere interessante variabler som ikke var med i tabellen for 2016. Blant annet viser den at menn brukte mer tid på alle former for mediebruk på nett enn kvinner, bortsett fra blogg, Facebook og andre sosiale medier. Store deler av innholdet på internett er på engelsk slik at det kan nå flest mulig mennesker. *Det faktumet at menn bruker mer tid på internett kan være en mulig grunn til at flere gutter enn jenter scoret bedre på den engelske lesetesten enn den norske i vår studie.*

Vi fant forskjell mellom de to ulike studieretningene vi testet. 28 av 93 (30,1%) elever på studiespesialisering leste raskere på den engelske testen enn den norske. Dette er i motsetning til 5 av 24 (20,8%) elever på musikk, dans og drama. *En grunn til denne forskjellen kan være at «studiespesialisering» har kunnskaper i teoretiske fag, som for eksempel engelsk, som hovedfokus, mens «musikk, dans og drama» fokuserer mer på praktiske og estetiske fag som musikk, dans eller drama.*

5.4. Ungdom og nynorsk

Skriftspråket kan påvirkes av befolkningen i et land. Som nevnt tidligere førte den sterke reaksjonen til samnorsk til at regjeringen måtte gå tilbake til de to skriftspråkene vi har i dag. 65,8% av respondentene våre synes ikke det er viktig å verne om nynorsk, mens til 8,5% som mener det er viktig. *Våre tall viser en negativ innstilling til nynorsk blant ungdommer. Vi kan undre oss over om dette kan til å føre til at nynorsk «dør ut» i fremtiden?*

6.0. Oppsummering

Vi fant ut følgende i vår studie med hensyn til hvilken sammenheng det er mulig å identifisere mellom norske ungdommers norskspråkkunnskaper og holdninger til det norske skriftspråket at:

- det kan tyde på at det dersom man er flinkere i norsk blir det viktigere å verne om det norske skriftspråket.

Når det gjelder hvilken forbindelse man kan finne mellom hyppig bruk av engelske medier og bedre engelskkunnskaper enn norskkunnskaper i skolen, fant vi ut at:

- det kan se ut til at elever med bedre engelskkunnskaper enn norskkunnskaper bruker strømmetjenester oftere.
- resultatene kan gi tegn på at elever med gode engelskkunnskaper bruker sosiale medier oftere.

Med hensyn til andre sammenhenger vi ikke hadde forventet, fant vi at:

- vår forskning indikerer at gutter har bedre engelskkunnskaper enn jenter.
- dataene vår kan tyde på at elever som går studieretningen «studiespesialisering» tenderer til å ha bedre engelskkunnskaper enn elever som går studieretningen «musikk, dans og drama».
- resultatene våre kan tyde på at vi i fremtiden ikke kommer til å ha nynorsk som skriftspråk.

Epilog

Avslutningsvis vil vi se tilbake på tittelen vår, og diskutere våre tanker rundt det norske språkets utvikling. Som nevnt innledningsvis, blir norsk språk erstattet av engelsk i flere formelle sammenhenger, blant annet i arbeidsliv. Samtidig observerer vi at norsk ungdom bruker flere og flere engelske ord og uttrykk i dagligtale. Dermed blir norsk språk ofte erstattet både skriftlig og muntlig. I vår forskning har vi sett at det er en tydelig sammenheng mellom språkkunnskaper og hyppig bruk av sosiale medier og strømmetjenester. Disse tjenestene blir mer og mer vanlige blant ungdom. Vi ser i våre resultater at ungdom som bruker disse tjenestene hyppig har bedre engelskkunnskaper enn norskkunnskaper. Basert på tidligere forskning og det vi selv har undersøkt og observert, tenker vi at hvis utviklingen av det norske språk fortsetter slik som den gjør nå, kan norsk språk på lengre sikt bli erstattet av engelsk.

Bibliografi

- Andrine. (u.d.). *Fri som fuglen*. Hentet fra Ung:
https://www.ung.no/noveller/4079_Novelle%3A_Fri_som_fuglen.html
- Befring, E. (2015, April 27). *Kvantitativ metode*. Hentet fra Store Norske Leksikon:
<https://www.etikkom.no/FBIB/Introduksjon/Metoder-og-tilnarminger/Kvantitativ-metode/>
- Brevik, L. M. (2016). *The Gaming Outliers: Does out-of-school gaming improve boys' reading skills in English as a second language?* Rotterdam, Nederland: Sense Publishers.
- Christiansen, P. (2011, 12 27). *Helt naturlig å bruke engelsk*. Hentet fra Aftenposten:
<https://www.aftenposten.no/kultur/i/BrVdv/--Helt-naturlig-a-bruke-engelsk>
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2016, April 27). *B. Hensyn til personer (5-18)*. Hentet fra etikkom.no: <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/>
- Jepppe. (u.d.). *Jenta ved tjernet*. Hentet fra Ung:
https://www.ung.no/noveller/4082_Novelle%3A_Jenta_ved_tjernet.html
- Medienorge. (2016). *Mediebruk på internett - resultat*. Hentet fra Medienorge:
<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/ikt/329>
- Språkrådet. (u.d.). *Islandsk*. Hentet fra <http://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Spraka-i-Norden/Islandsk/>
- Tørdal, R. M., Engan, O., & Solbakken, H. M. (2017, Mars 5). *Språkdebatt og språkpolitikk fra 1900 til 1960*. Hentet fra Nasjonal Digital Læringsarena: <https://ndla.no/nb/node/127805?fag=27>
- UNESCO. (2003). *Language Vitality and Endangerment*. Paris: UNESCO.

Vedlegg

Vedlegg 1

Tekst 1 (norsk):

Fri som fuglen

«Mariann!» skrek jeg, men jeg fikk ikke kontakt. Så ble jeg jaget ut av store menn i gule vester.

Veien til sykehuset føltes som en evighet. Jeg satt i baksetet og tittet opp mot stjernehimlen. Det var stille ute, alt jeg hørte var lyden av motoren til bilen og sirenen fra ambulansen i det fjerne. Det var heller ingen andre biler å se. Kun oss. I mørket. Under stjernehimlen. Stadig prøvde jeg å kvele gråten i halsen, men jeg klarte det ikke. Salte tårer rant nedover kinnene mine, uten stopp.

Foran meg satt broren min og tante. Jeg hadde tatt i ørepropper, for å late som jeg ikke kunne høre hva de sa, men jeg hørte hvert eneste ord. Mamma hadde kjørt i forveien sammen med ambulansen. Jeg fikk ikke være med. Vi måtte kjøre etter. Hele tiden hadde jeg lyst til å skrike «kjør fortere» til tante, men jeg fikk ikke frem et eneste ord. Stemmebåndet var stramt, munnen var tørr og jeg slet med å puste.

Da vi kom frem på sykehuset en time senere, fikk vi beskjed om å vente på gangen i noen minutter. Minuttene føltes som en evighet. Jeg satt der i den smale, trange gangen. Stadig registrerte jeg sykepleiere som hastet forbi meg, men jeg var ikke tilstede. Tankene mine var andre steder. Jeg klarte ikke å få synet av søsteren min helt bevisstløst på baderomsgulvet ut av hodet. Det var jeg som fant henne der.

Etter en stund kom en sykepleier bort til meg. Jeg skvatt til. Hun satte seg ned på huk og så dypt inn i de tårevåte øynene mine. «Ønsker du å se søsteren din?» spurte hun forsiktig. Jeg nikket. Hun hjalp meg opp og fulgte meg til rommet der Mariann lå.

Jeg gløttet så vidt inn, før jeg brått tok et steg tilbake, snudde meg rundt og begynte å gråte enda mer. Sykepleieren tok tak rundt meg. Hun holdt meg på beina, mens jeg hulket, skalv og gråt. Kanskje jeg bare skulle snu, gå ut døra og løpe vekk. Jeg klarte ikke dette.

I det jeg skulle til å løpe vekk, kom mamma og en annen sykepleier ut fra rommet der søsteren min var. Jeg kunne se at mamma gråt. Var storesøster død? Hun og sykepleieren snakket sammen bare noen meter unna meg. Jeg kunne ikke forstå hva sykepleieren sa. Jeg hørte ord som kateter, respirator og krampeanfoll. Han hvisket noe til mamma, før han klemte henne på skulderen og gikk.

Jeg kikket forsiktig bort på mamma. Hun ville ikke møte blikket mitt. Blikket hennes var limt fast mot rommet der søsteren min var. Da forsto jeg at dette kunne være siste gang jeg så min egen søster. Jeg bestemte meg for å gå inn.

Rommet var lite og hvitt, med lyseblå gardiner. Det pep i alle retninger, var ledninger overalt og luktet «sykehus». Mariann pustet tungt, men samtidig kjapt. Det var ikke storesøster sin pust slik jeg kjente den. Jeg satte meg ned på sengekanten og tok tak i hånden hennes. Hun var iskald.

«Hvorfor?» hvisket jeg gråtkvalt til henne.

Jeg visste at min søster var syk, men ikke så syk. Den siste måneden hadde hun vært hjemme etter to år med innleggelser på innleggelser. Ting hadde faktisk begynt å gå tilbake til normalt

igjen! «Det går bedre nå», hadde hun sagt til meg flere ganger den siste måneden. Jeg hadde trodd på det også. Dessuten så hun friskere ut. Jeg kunne klemme henne, uten å være redd for at hun skulle knekke.

En liten strime av gult lys traff de tårevåte øynene mine. Jeg løftet blikket og lukket øynene, mens jeg lot lyset omfavne meg. Det gjorde meg varm og ga meg styrke. Da jeg åpnet øynene mine, fikk jeg øye på en liten fugl sitte ved vinduskarmen. Fuglen var liten og hvit, og virket nesten fortapt der den satt alene. Likevel kvitret den en vakker melodi. Jeg lyttet lenge og forsiktig, mens jeg lot tårene renne.

«Husker du da vi lå i gresset på hytta?» spurte jeg søsteren min etter en stund. «Fuglen på utsiden av vinduet kvitrer omtrent slik som de på hytta», fortalte jeg henne. Hver sommer pleide vi å ligge i det myke gresset på hytta, høre på fuglekvisper og se opp mot himmelen. Min søster elsket lyden av fuglekvisper og snakket stadig om hvor befriende det måtte være å være en fugl.

Fuglen flyr bekymringsløst rundt i en stor verden. Der oppe kan ingenting nå den. Det er kun glede som finnes. Vinden tar tak i fuglen, og løfter den til værs. Den kjenner den overveldende følelsen av frihet og gleden som farer gjennom kroppen. Tenk å se ned på jorden, der alt er så lite og ubetydelig. Tenk å seile på skyene, bekymringsløs og lett. Det er dette storesøster har ønsket hele livet – å være fri som fuglen.

Jeg fortsatte å holde storesøster i hånden. Pusten hadde blitt svakere, og hjertet slo færre og færre slag i minuttet. Mamma, tante og broren min var også kommet inn. Sammen satt vi rundt henne, gråt og holdt rundt hverandre. Jeg tittet opp mot vinduet. Fuglen satt fortsatt der, og kvitret en vakker melodi, men lyden var ikke like sterk lenger.

«Fly du fugl», hvisket jeg og klemte hånden til søsteren min.

Vedlegg 2

Tekst 2 (engelsk):

The girl at the tarn

My older brother, Storm, sat in the tree nailing the first planks to the branch. They were going to make up the floor of the treehouse. A rope was hanging from a branch in the tree, and hanging from the rope was a basket. I put new planks in the basket when he notified me. The basket with the wooden pieces disappeared up, and came empty down again. Between the deliveries, I picked raspberries and blueberries. There were tons of them. I put them on a straw. Every other red and blue. My dress full of stains. Red and blue stains.

Our house, which we had just moved to, laid only a few hundred meters away from where we were. But I could not see it, because there were too many trees in the way. And that was good, because no one could know about the treehouse. Not even mom or dad. This was going to be our hiding spot.

– There, you can come up now, he shouted.

Across the tree trunk he had nailed planks, like some kind of ladder. When I came up he held my arm so I wouldn't fall. Because it was really far down. Good mom and dad didn't know about this building project. They would've shut this place down.

The view was nice up there in the treetops. There was also lots of sun, more than down on the ground. In one direction we could see the roof of our house where mom and dad was. In every other direction there was only forest. Except something that was glittering some place between the branches a bit away. Was it a small tarn?

- Let's go and see what it is! I said and grabbed Storm's hand. – Maybe we can swim!

He didn't really want to. Would rather do woodwork. But when I looked at him with sad eyes, he put down his hammer. I climbed down first, and he came after.

- Come on!

I had to pull him by his arm while we searched our way through the dense forest. I was really excited. Storm began becoming fidgety and cranky, and would rather go back to the treehouse. But before he could even turn back, we were there. It was like walking into a fairy tale. The water was dark, almost black, and glistened in the sun. On the water laid tons of white waterlilies and green leaves. On the opposite side of where we stood a little headland protruded.

I barely got to take off one of my shoes and put my toe in the cold water before we heard her voice. A girl was sitting out there on the headland, humming a song. Completely naked, she sat with her legs in the water. She didn't see us. I covered my mouth with my hands and started laughing. Storm didn't laugh, he just stared at her. I tugged his arm and we quietly snuck away. We laid down behind a big rock. We stayed down and spied.

She was older than me. Maybe a little older than my brother too. But younger than my mom. Her voice was high and very beautiful. Her long, light hair was covering/hiding her breasts. Luckily, I thought. Storm was maybe thinking something else. He was at least not cranky anymore. We laid there for a pretty long time, listening to her voice. The song made me calm. I closed my eyes and began dreaming away. After a while I could hum along to the melody. It was nice. But a little sad as well. I could feel my heart beat slower. I was almost falling asleep.

Then I heard her clearer. As if she came closer. I opened my eyes to see if I was dreaming. She had seen us. The girl was going out into the water. She had pushed her hair behind her shoulders. Her light, doll-like skin glistened in the sun. She looked like a real-life Barbie-doll. She was really pretty. Maybe she was an angel? With her arms over her head like a ballerina she waded between the waterlilies. She was smiling. And occasionally she laughed a bit. But there was something scary about the way she looked at us.

She continued humming the same melody, while she went down in the water, towards where we were laying. She didn't care that the water was cold. She didn't seem to freeze at all. I became scared, so I grabbed Storm's shoulder.

- Come! I whispered. – Let's leave!

But he didn't hear me. Just laid still and looked at her. I stood up and ran out of the woods alone, back to our tree. My foot hurt, because I only had one shoe.

I climbed up the plank-ladder and stood there staring at the tarn. I was out of breath after the running. Tried breathing slower to hear the singing girl. But I couldn't hear anything. I closed my eyes and concentrated. Complete silence. I held onto a branch and leaned a bit forward to try to see something between the trees. When I tried standing on my toes to become a bit taller, I slipped. I think I hit my head on the floorboards when I fell down. Then I landed on the ground and everything turned dark.

I couldn't move. My eyes wouldn't open. I didn't know whether I was awake or fainted. But I felt my head pounding. And that the warm sun shined on the outside of my eyelids. Then I heard her again. The singing. First a bit away. But it came closer and closer. She came towards me. Then the singing stopped again, and everything went quiet. I thought I was dreaming.

But suddenly it turned very dark. Something was covering/shading the sun. Then I felt her hair tickle my face. And I felt her breath. It was ice-cold. She smelled like rotten dirt. Wet, stiff fingers grabbed around me and lifted me up. She was much stronger than she looked. Her skin was cold as ice. She held me so tight I could barely breathe. Her nails felt like iron nails against my skin. I tried to scream. But it didn't work. She wasn't a regular human being. Maybe she was an angel. A dangerous one. With her lips against my ear she continued singing while she carried me back to the water.

Vedlegg 3

Tekst 2 (norsk):

Jenta ved tjernet

Storebroren min, Storm, satt oppe i treet og spikret på plass de første plankene. Det skulle bli gulvet i hytta. Fra en grein oppi treet hang et tau, og i tauet hang en kurv. Oppi der la jeg nye planker når han ga beskjed. Kurven med plankene forsvant opp, og kom tom ned igjen. I mellom leveransene plukket jeg bringebær og blåbær nede på bakken. Det var massevis av dem. Jeg tredde dem på et strå. Annenhver rød og blå. Kjolen min full av flekker. Røde og blå flekker.

Huset vårt, som vi nettopp hadde flyttet til, lå bare noen hundre meter fra der vi var. Men jeg kunne ikke se det, for det var for mange trær i veien. Og bra var det, for hytta skulle ingen få vite om. Ikke en gang mamma eller pappa. Den skulle bli gjemmestedet vårt.

– Sånn, nå kan du komme opp, ropte han.

Langs trestammen hadde han spikret fast planker, som en slags stige. Da jeg kom opp holdt han meg fast i armen så jeg ikke skulle falle. For det var langt ned. Bra mamma og pappa ikke visste om dette byggeprosjektet. De ville stengt stedet.

Utsikten var fin der oppe blant tretoppene. Masse sol var det også, mer enn nede på bakken. I den ene retningen kunne vi se taket på huset vårt der mamma og pappa var. I alle andre retninger var det bare skog. Bortsett fra noe som glitret et sted inne mellom greinene et stykke unna. Var det et lite tjern?

– Vi går og ser hva det er! sa jeg og tok hånden til Storm. – Kanskje vi kan bade!

Han hadde ikke veldig lyst. Ville heller snekre. Men da jeg lagde triste øyne la han ned hammeren. Jeg klatret ned først, og han etter.

– Kom da!

Jeg måtte dra han etter armen mens vi lette oss frem i den tette skogen. Jeg var veldig spent. Storm begynte å bli rastløs og sur, og ville helst tilbake til hytta. Men før han rakk å snu var vi framme. Det var som å gå inn i et eventyr. Vannet var mørkt, nesten svart, og det glinset i solen. På vannet lå det masse hvite vannliljer og grønne blader. På motsatt side av der vi stod stakk det ut en liten odde.

Jeg rakk så vidt å ta av den ene skoen og stikke tåa i det kalde vannet før vi hørte stemmen hennes. Det satt en jente ute på odden, og nynnet på en sang. Helt naken satt hun med bena i vannet. Hun så oss ikke. Jeg holdt meg foran munnen da jeg begynte å le. Storm lo ikke, han bare stirret på henne. Jeg dro han i armen og vi listet oss forsiktig vekk. Vi la oss ned bak en stor stein. Vi ble liggende å spionere.

Hun var eldre enn meg. Kanskje litt eldre enn broren min også. Men yngre enn mamma. Stemmen hennes var lys og veldig vakker. Det lange lyset håret skjulte puppene hennes. Heldigvis, tenkte jeg. Storm tenkte kanskje noe annet. Han var hvert fall ikke sur lenger nå. Vi lå der ganske lenge og hørte på stemmen hennes. Sangen gjorde meg rolig. Jeg lukket øynene og drømte meg bort. Etter hvert kunne jeg nynne med på melodien. Den var fin. Men litt trist også. Jeg kjente hjertet mitt banke saktere. Det var nesten så jeg sovnet.

Så hørte jeg henne tydeligere. Som om hun kom nærmere. Jeg åpnet øynene for å se om jeg drømte. Hun hadde sett oss. Jenta var på vei ut i vannet. Nå hadde hun kastet håret bak

skuldrene. Den lyse, dokkeaktige huden hennes skinte i sola. Hun så ut som en levende Barbie-dukke. Hun var veldig pen. Kanskje hun var en engel? Med armene over hodet som en ballerina danser vasset hun ut mellom vannliljene. Hun smilte. Og innimellom lo hun litt. Men det var noe litt skummelt i måten hun så på oss.

Hun fortsatte å nynne på den samme melodien, mens hun gikk ned i vannet, mot der vi lå. Hun brydde seg ikke om at vannet var kaldt. Hun så ikke ut til å fryse i det hele tatt. Jeg begynte å bli redd så jeg tok jeg tak i skulderen på Storm.

– Kom! hvisket jeg. – Vi går!

Men han hørte ikke på meg. Lå bare stille og så på henne. Jeg reiste meg og løp ut av skogen alene, tilbake til treet vårt. Det gjorde vondt i foten, for jeg hadde bare én sko.

Jeg klatret opp plankestigen og ble stående og stirre mot tjernet. Jeg var andpusten etter løpeturen. Prøvde å puste roligere for å høre den syngende jenta. Men jeg kunne ikke høre noe. Jeg lukket øynene og konsentrerte meg. Helt stille. Så holdt jeg meg fast i en gren, og lente meg litt frem for å prøve å se noe imellom trærne. Da jeg skulle stå på tærne for å bli litt høyere, skled jeg. Jeg tror jeg slo hodet i gulvplanken da jeg falt ned. Så landet jeg på bakken og alt ble mørkt.

Jeg klarte ikke å røre meg. Øynene mine ville ikke åpne seg. Jeg visste ikke om jeg var våken eller besvimt. Men jeg kjente at hodet mitt dunket. Og at den varme solen lyste på utsiden av øyelokkene mine. Så hørte jeg henne igjen. Syngingen. Først et stykke unna. Men den kom nærmere og nærmere. Hun kom mot meg. Så stoppet syngingen igjen, og det ble helt stille. Jeg trodde jeg drømte.

Men så ble det plutselig veldig mørkt. Noe skygget for solen. Så kjente jeg håret hennes kilte meg i ansiktet. Og jeg kjente pusten hennes. Den var iskald. Hun luktet rått jord. Våte, stive fingre tok tak rundt meg og løftet meg opp. Hun var mye sterkere enn hun så ut til. Huden hennes var kald som is. Hun holdt meg så stramt at jeg nesten ikke fikk puste. Neglene hennes kjentes som spiker mot huden min. Jeg prøvde å skrike. Men det gikk ikke. Hun var ikke et vanlig menneske. Kanskje hun var en engel. En farlig en. Med leppene mot øret mitt fortsatte hun å synge mens hun bar meg tilbake til vannet.

Vedlegg 4

Tekst 1 (engelsk):

Free like a bird

“Kasey!” I screamed, but she didn’t respond. Then I was chased out by big men in yellow vests.

The trip to the hospital felt like an eternity. I sat in the backseat and gazed up at the starry sky. It was completely quiet outside. I could only hear the motor of the car and the sirens from the ambulance in the distance. There were also no other cars in sight. Only us. In the dark. Under the starlit sky. I constantly tried to choke back my tears, but I couldn’t do it. Salty tears ran down my cheeks, uncontrollably.

My brother and aunt sat in front of me. I had earbuds in to pretend like I couldn’t hear what they were saying, but I heard their every word. Mom had driven off beforehand along with the ambulance. I didn’t get to come with them. We had to drive afterwards. The whole time I wanted to scream “drive faster” to my aunt, but I couldn’t mutter a single word. My vocal cords were tight, my mouth was dry and I had difficulty breathing.

When we arrived at the hospital, an hour later, they told us to wait in the hall a few minutes. The minutes felt like an eternity. I sat there in the narrow, cramped hall. I constantly registered nurses rushing past me, but I wasn’t present. My thoughts were other places. I couldn’t get the sight of my sister, completely unconscious on the bathroom floor, out of my head. It was I who found her there.

After a while a nurse came up to me. I jumped. She crouched down and looked deep into my tearful eyes. “Do you want to see your sister?” she asked me carefully. I nodded. She helped me up and followed me to the room where Kasey was lying.

I barely peeked in, before I took an abrupt step backwards, turned around and started crying even more. The nurse grabbed around me. She held me around my legs, while I sobbed, shivered and cried. Maybe I should’ve just turned around, walked out the door and ran away. I couldn’t do this.

When I was about to run away, mom and another nurse came out of the room where my sister was. I could see my mom was crying. Was big sis dead? She and the nurse were talking together, only a few feet away from me. I couldn’t understand what the nurse was saying. I heard words like catheter, respirator and seizures. He whispered something to my mom, before he put a hand on her shoulder and walked away.

I carefully looked over at mom. She didn’t want to meet my gaze. Her eyes were glued to the room where my sister was. I then understood, that this could be the last time I ever saw my own sister. I decided to go in there.

The room was small and white, with light blue curtains. Beeping noises came from all directions, there were cords everywhere, and it smelled “hospital”. Kasey was breathing heavily, but at the same time fast. It wasn’t my big sister’s breath like I knew it. I sat down at the bedside and grabbed her hand. She was ice-cold.

“Why?” I whispered to her, choking on my tears.

I knew my sister was sick, but not this sick. She had been home for a month now, after two years with one hospitalization after another. Things were had actually beginning to go back to normal again! “It’s much better now”, she had said to me several times the past month. I had believed it as well. Besides, she looked like she was better. I could hug her, without being afraid that she would break.

A small beam of yellow light hit my tearful eyes. I lifted my gaze and closed my eyes, while I let the light embrace me. It made me warm and gave me strength. When I opened my eyes, I noticed a small bird sitting on the windowsill. The bird was small and white, and almost seemed lost sitting there all alone. Nevertheless, it sang a beautiful melody. I listened to it carefully for a while, while I let my tears run.

“Do you remember when we were lying in the grass at our cottage?” I asked my sister after a while. “The bird outside the window is chirping almost like the ones at our cottage”, I told her. Every summer we would lay in the soft grass at our cottage, listening to the birds tweeting and gazing up at the sky. My sister loved the sound of the birds singing and was constantly talking about how liberating it must be to be a bird.

The bird flies carefree around in a big world. Up there, nothing can reach it. Only happiness exists. The wind carries the bird, and lifts it high up in the air. It feels the overwhelming feeling over freedom and happiness spreading through it’s body. Imagine looking down at the earth, where everything is so small and meaningless. Imagine sailing the skies, carefree and light. This is what big sis has wanted her entire life – to be free like the bird.

I continued holding big sis’ hand. Her breath had become weaker, and her heart beat fewer and fewer beats per minute. My mom, aunt and brother had also entered the room. Together, we sat around her, crying and holding around each other. I gazed up at the window. The bird was still sitting there, chirping a beautiful melody, but the sound wasn’t as strong anymore. “Fly, bird”, I whispered and squeezed my sister’s hand.

Vedlegg 5

Spørreundersøkelse til tekst 1 (norsk):

Leseforståelse

* Required

Hva er navnet ditt og hvilken klasse går du i? *

Your answer

Handlingen i starten av novella foregår...

- Om morgenen
- Om kvelden
- Midt på dagen

Hva heter søsteren til jeg-personen?

Your answer

Hvor fant jeg-personen søsteren sin bevisstløs?

- På soverommet
- På badet
- På kjøkkenet

Da jeg-personen satt å gråt traff en strime av gult lys henne, hva slags følelser gav dette henne?

- Tristhet og nostalgi
- Klarhet og varme
- Varme og mot

Hva slags ord var det søsteren til jeg-personen hadde brukt når hun skulle beskrive hvordan hun trodde det var å være fugl?

- Befriende
- Bekymringsløst
- Beroligende

Det kommer fram i teksten at søsteren til jeg-personen har vært inn og ut av innleggelse. Hvor lenge hadde hun vært hjemme før ulykken?

- En måned
- To måneder
- En uke

Hva var det jeg-personen forsto da hun fikk se morens uvanlige reaksjon til situasjonen de var i.

- At søsterens situasjon hadde forverret seg,
- At søsterens situasjon hadde begynt å gå inn på moren mer en før.
- At det kunne være siste gang hun fikk se sin egen søster.

Hva er det siste som skjer i novella?

- Jeg-personen ser på fuglen som flyr ut av vinduet
- Jeg-personen klemmer søsterens hånd og hvisker henne i øret.
- Jeg-personen tenker tilbake på gode minner.

Vedlegg 6

Spørsmål til tekst 2 (engelsk):

Reading Proficiency

* Required

What is your name and what grade are you in? Ex: Per, 1STC *

Your answer

What was the name of the main character's brother?

Your answer

What kind of berry did the main character pick?

- Raspberry
- Strawberry
- Red currant

What could they see from the treehouse? *

- Their parents house and the fields
- Their parents house and the forests
- The fields and the forests

What was the rope that hung from the tree attached to?

- Straws with berries on them
- Planks
- A basket

What did the girl's song make the main character feel?

- Calm
- Scared

What kind of flower was floating in the tarn?

- Waterlilies
- Water violets
- Sword-lilies

If we assume that the main character is 13 years old and the brother is 15 years old, which of the following ages are the girl by the tarn likely?

- 12 years old
- 14 years old
- 16 years old

Why did the main character's foot hurt when she ran out of the forest

Your answer _____

Vedlegg 7

Spørsmål til tekst 2 (norsk):

Leseforståelse

* Required

Hva er navnet ditt og hvilken klasse går du i? *

Your answer

Hva het broren til hovedpersonen?

Your answer

Hvilken type bær plukket hovedpersonen?

- Bringebær
- Jordbær
- Ripsbær

Hva kunne de se fra trehytta?

- Foreldrenes hus og åkeren
- Foreldrenes hus og skogen
- Åkeren og skogen

Hva var festet i tauet som hang fra treet?

- Strå med bær på
- Planker
- En kurv

Hva fikk sangen til jenta ved tjernet hovedpersonen til å føle seg?

Rolig

Redd

Hvilke type blomster fløt i tjernet?

Vannliljer

Nykkeroser

Sverdliljer

Hvis vi antar at hovedpersonen er 13 år og broren er 15 år, hvilken av aldrene under er det sannsynlig at jenta ved tjernet er?

12 år

14 år

16 år

Hvorfor gjorde foten til hovedpersonen vondt da hun løp ut av skogen?

Your answer _____

Vedlegg 8

Spørsmål til tekst 1 (engelsk):

Reading Proficiency

* Required

What is your name and what grade are you in? Ex: Ola, 1STC *

Your answer

The start of the short story takes place...

- In the morning
- In the evening
- At midday

What is the name of the protagonist's sister?

Your answer

Where was the protagonist's sister laying when they found her unconscious?

- In her bedroom
- In the bathroom
- In the kitchen

When the protagonist sat crying a beam of yellow light hit her, what did this make her feel?

- Sadness and nostalgia
- Clarity and warmth
- Warmth and strength

What word was it the protagonist said her sister used to describe what she thought it might be like to be a bird?

- Liberating
- Carefree
- Calming

We are told that the protagonist's sister has been in and out of hospitalization. For how long had she been home before the incident?

- A month
- Two months
- A week

What was it the protagonist realised when she saw her mother's unusual reaction to the situation they were in.

- That her sister's condition had worsened.
- That her sisters condition had become more difficult for her mother to handle.
- That this may be the last time she would ever see her sister again.

What is the last thing that happens in the short story?

- The protagonist looks at a bird flying out the window.
- The protagonist holds her sisters hand while she whispers in her ear.
- The protagonist reminisces back on good memories.

Vedlegg 9

Navn:

Sett ring rundt ett av alternativene

Er du opptatt av å verne om norsk skriftspråk generelt?

Ja Nei Nøytral

Hvorfor?

Er du opptatt av å verne om nynorsk (skriftspråk)?

Ja Nei Nøytral

Hvorfor?

Forskere sier at i fremtiden kan det hende at vi i Norge kommer til å bruke engelsk som skriftspråk i stedet for norsk. Hva synes du om dette?

Bra Dårlig Nøytral

Hvorfor?

Hvor mye tid om dagen bruker du på «strømmetjenester»? Eks: Netflix, Viaplay, TV2 Sumo, HBO osv.

Mindre enn en time 1-2 timer 2-3 timer 3-4 timer 4 timer
+

Hvor mye tid om dagen bruker du på sosiale medier? Eks: Snapchat, Facebook, Instagram osv.

Mindre enn en time 1-2 timer 2-3 timer 3-4 timer 4 timer +

Liker du at lesestoffet ditt (eks: bøker, aviser, nettaviser osv.) er på engelsk, norsk eller et annet språk?

Norsk Engelsk Annet språk

Foretrekker du at tv-serier og filmer er på norsk, engelsk eller et annet språk?

Norsk Engelsk Annet språk